

Анна Сеник — дослідниця комахоїдних ссавців Карпат та викладач вищої школи

Андрій Затушевський, Ігор Загороднюк

Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів)
e-mail: andriyzatushevsky@gmail.com; orcid: 0000-0002-0033-0718

ZATUSHEVSKYI, A., I. ZAGORODNIUK. Anna Senyk, a researcher of insectivorous mammals of the Carpathians and an educator. — An essay on one of the researchers of the mammal fauna of the Carpathians. Anna Senyk devoted a significant part of her efforts in science to the analysis of the variability, distribution, and ecology of insectivores. Many of her research objects had been poorly studied, rare or were represented by special forms in the Carpathians. The researcher also worked for some time in the Lviv Natural History Museum of the Academy of Sciences, thanks to which she preserved a significant part of materials in her collections. Later she worked in Lviv Zooveterinary Institute.

Біографічні деталі

Сеник Анна Федорівна народилася 17 квітня 1933 р. у с. Новосілка, Тлумачького р-ну Станіславської (= Івано-Франківської) обл. У 1952 р. закінчила Нижнівську середню школу. Протягом 1952–1957 рр. навчалася на кафедрі зоології біологічного факультету Львівського державного університету імені І. Франка (ЛДУ ім. І. Франка). У 1957–1958 рр. працювала вчителем природознавства і хімії Вишнівської СШ (Івано-Франківська обл.). З вересня 1958 р. — старший лаборант кафедри біохімії, з березня 1959 по серпень 1960 р. — старший лаборант кафедри фармації Львівського медінституту. У 1960–1963 рр. — аспірантка кафедра зоології біофаку ЛДУ ім. І. Франка.

Після закінчення аспірантури працювала у Львівському Природознавчому музеї АН УРСР: з 1963 до 07.1965 р. — м.н.с, далі до 05.09.1968 — старший науковий співробітник музею. З вересня 1968 р. — асистент кафедри біології Львівського зооветеринарного інституту.

Рис. 1. Анна Сеник, фото з її випускного альбому після закінчення навчання на біофаці ЛДУ ім. І. Франка, 1957 р.

У 1969 р. захистила дисертацію й отримала науковий ступінь кандидата біологічних наук. Одночасно з роботою в Зооветеринарному інституті упродовж 1975–1976 рр. працювала асистентом кафедри зоології біологічного факультету ЛДУ. У 1977 р. Анна Федорівна повертається на постійну роботу до Львівського зооветеринарного інституту на посаду доцента кафедри біології, де працювала щонайменше до 2000 р.

Ключові доробки в галузі теріології

Дисертацію на тему «Комахоїдні ссавці західних областей УРСР» захистила у Львові в ЛДУ ім. І. Франка 1968 року (керівник — Ф. Страутман; один з опонентів, за спогадами самої А. Сенік, — О. Кузякін).

Наукові інтереси охоплювали: зоологію, екологію, охорону тварин. З теріологічних об'єктів вивчала передусім представників ряду комахоїдних. У списку її доробків 43 статті, найвідомішими серед них є такі: «Про характер зміни деяких діагностичних ознак у рясоніжок» (рос.) (Сенік 1964), «Нова форма крота Українських Карпат» (рос.) (Сенік 1965), «Мідиця альпійська Українських Карпат» (рос.) (Сенік 1967), «Мідиця звичайна Українських Карпат» (рос.) (Сенік 1972) «Морфологічні особливості крота звичайного (*Talpa europaea* L.) із західних областей України» (рос.) (Сенік 1974).

Вже з кінця 1970-х рр. дослідниця, працюючи в зооветеринарному інституті, перейшла на вивчення симбіотичних інфузорій у жуйних ссавців. У цей період публікаційна активність обмежувалася тезами доповідей на конференціях, як от: «Вивчення інфузорій рубця великої рогатої худоби в нормі та при фасціольозі» (рос.) (Сутягин *et al.* 1976), «Залежність фауни інфузорій рубця від дії деяких антгельмінтиків» (рос.) (Сенік *et al.* 1980).

Зібрані дослідницею колекції є в різних установах, зокрема в Зоомузеї ЛНУ зберігаються 154 зразки п'яти видів. У теріологічній колекції ННПМ є 26 зразків трьох видів землерийок (дві рясоніжки та мідиця альпійська), зібраних А. Сенік протягом 1950–1962 рр. у різних районах Карпат (Шешул, Менчул, Чорногора, Сколе). Є її зразки і в далеких музеях, як рясоніжка мала із Закарпаття в Дарвінівському музеї (<https://nathist.ru/node/143450>).

Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки

Як колишній працівник Львівського державного природознавчого музею АН УРСР у співавторстві з колегами з цього музею підготувала путівник «Державний природознавчий музей. Путівник» (видання опубліковано у 1972 р., хоча А. Сенік працювала в музеї раніше, у 1963–1968 рр.).

В університеті читала лекції з дарвінізму, викладала зоологію. Анна Сенік є одним з авторів одного з найвідоміших і найкращих в Україні за визнанням багатьох колег підручника «Зоологія з основами екології», що витримав два видання — 2000 та 2008 рр. (Сенік & Кулаківська 2008).

Серед позатеріологічних наукових інтересів дослідниці — вивчення волохокрильців (напр. стаття 1984 р. «Взаємини між гельмінтами та личинками волохокрильців у гідроценозах Карпат» <https://bit.ly/3KP09Sn>).

Цікавилася і займалася вишиванням. Була постійним учасником виставок української вишивки, які проводилися в університеті до Дня Матері, учасник щорічних конференцій-зустрічей випускників тощо. У матеріалах однієї з таких конференцій 2013 р. опублікувала спогади про свого університетського наставника Ф. Страутмана та своїх одногруппників.

Література¹

- Кафедра екології та біології Львівського національного університету ветеринарної медицини та БТ імені С. З. Жицького: <http://www.vetuniver.lviv.ua/kafedra-ekolohii-ta-biolohii/istoriia.html>
- Сеник, Г. Ф. 1964. Про характер змін деяких діагностичних ознак у кунур. В кн.: *Проблеми розвитку природничих і точних наук*. Вид-во Львівського ун-ту, Львів, 125–129.
- Сеник, Г. Ф. 1965. Нова форма крота Українських Карпат. *Доповіді АН УРСР*, № 5: 674–676.
- Сеник, А. Ф. 1967. Бурозубка альпийская Украинских Карпат. *Вестник зоологии*, № 4: 58–64. pdf: <https://bit.ly/3G8UzqB>
- Сеньк, А. Ф. 1972. Бурозубка обыкновенная Украинских Карпат. *Вестник зоологии*, № 3: 67–71. pdf: <https://bit.ly/3o4brJ4>
- Сеньк, А. Ф. 1974. Морфологические особенности крота обыкновенного (*Talpa europaea* L.) из западных областей Украины. *Вестник зоологии*, № 3: 24–27. pdf: <https://bit.ly/3GaCfxc>
- Сеник, А. Ф., В. С. Сулягин, И. Н. Угрин, В. Д. Данильчак. 1980. Зависимость фауны инфузорий рубца от действия некоторых антгельминтиков. В кн.: *Конференция Украинского паразитологического общества. Тезисы докладов. Часть 4*. Киев, 22–23.
- Сеник, А. Ф., О. П. Кулаківська. 2008. *Зоологія з основами екології: підручник*. Друге видання. Каменяр, Львів, 1–287.
- Сулягин, В. С., А. Ф. Сеник, И. Н. Угрин, В. Д. Данильчак. 1976. Изучение инфузорий рубца крупного рогатого скота в норме и при фасциолезе. В кн.: *Материалы II Всесоюзного съезда протозоологов. Часть 3*. Киев, 108.

ЗАТУШЕВСЬКИЙ, А. І. ЗАГОРДНЮК. Анна Сеник — дослідниця комахоїдних ссавців Карпат та викладач вищої школи. — Нарис про одну з дослідниць теріофауни Карпат. Анна Сеник значну частину своїх зусиль у науці доклала до аналізу мінливості, поширення та особливостей екології представників ряду комахоїдних. Значна частина об'єктів досліджень є маловивченими, рідкісними й такими, що представлені в Карпатах особливими формами. Дослідниця також певний період працювала у Львівському природознавчому музеї АН, завдяки чому зберегла в колекціях значну частину матеріалів, а згодом — у Львівському зооветеринарному інституті.

¹ Матеріали про дослідницю є в Архіві ЛНУ (№ 5451, опис 2 о/с, фонд Р-119).